

RAGNAR JÓNASSON

LA MORT BLANCA

Islandia
negra
2

Columna

RAGNAR JÓNASSON
LA MORT BLANCA

Traducció d'Esther Roig

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

TÍTOL ORIGINAL EN ISLANDÈS: MYRKN.ETTI

PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2020

© RAGNAR JÓNASSON, 2011

PUBLICAT D'ACORD AMB COPENHAGEN LITERARY AGENCY APS, COPENHAGUEN

© DE LA TRADUCCIÓ DE L'ANGLÈS: ESTHER ROIG, 2020

MAPA D'ÓLAFUR VALSSON

© EDITORIAL PLANETA, S.A, 2020.

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2020

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2680-0

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.408-2020

FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

www.columnnaedicions.cat

*L'autor vol agrair a la gent del nord d'Islàndia i de Siglufjörður,
així com a la de Landeyjar, l'ús que fa de la seva ciutat com a escenari
d'aquest llibre, però vol deixar clar que es tracta d'una obra de ficció
i que cap dels personatges retratats està basat en la realitat.*

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

How do you like Iceland?
H De fet, precisament havia anat a Islàndia per evitar aquella mena de preguntes.

El dia havia començat bé, era un matí de juny preciós. Tampoc no és que en aquella època de l'any hi hagués una gran diferència entre el matí i la tarda, perquè el sol brillava de cap a cap del dia i t'encegava amb la seva llum arreu on miressis.

L'Evan Fein feia temps que tenia ganes de visitar aquella illa al límit del món habitable. I, finalment, aquell estudiant d'Història de l'Art d'Ohio era a Islàndia per primera vegada. Com si no n'hi hagués prou amb la crisi financera, la natura havia arreplegat totes les seves forces i havia regalat als islandesos dues erupcions, l'una darrere l'altra. Però de moment l'activitat volcànica s'havia aturat i l'Evan se l'havia perdut pels pèls.

Ja feia dies que era a Islàndia. Havia començat per visitar Reykjavík i havia fet turisme pels voltants. Després havia llogat un cotxe i se n'havia anat al nord. Ha-

via passat una nit al càmping de Blönduós i de bon matí havia sortit cap a Skagafjörður. S'havia comprat un CD de balades islandeses antiquades i l'havia posat al reproductor del cotxe. No entenia res de la lletra, però li agradava la música, i estava content de sentir-se com un viatger fora del circuit que s'immergia en la cultura dels països que visitava.

Va agafar la tortuosa carretera de Thverárfjall, i es va desviar abans d'arribar a Sauðárkrókur, a l'extrem més allunyat de la península. Volia anar al llac geotermal empedrat de Grettir, que sabia que no podia ser gaire lluny, a prop de la costa.

La carretera plena de clots l'obligava a conduir a poc a poc, i va començar a pensar que anar al llac geotermal seria una pèrdua de temps. Però tenia ganes de relaxar-se una estona en l'aigua calenta. La possibilitat de contemplar la bellesa de l'entorn alhora que gaudia de la tranquil·litat del matí era una perspectiva temptadora. Conduïa a pas de tortuga, per no atropellar els xais que sortien pels costats de la carretera i li tallaven el pas, però el llac es negava obstinadament a aparèixer. Va començar a pensar que s'havia passat la desviació, i cada vegada que s'acostava a la tanca d'un mas alentia la marxa, intentant veure si l'entrada al llac estava amagada enmig dels terrenys d'un pagès o en un trencall del camí, en una pista. L'havia passat de llarg?

A la fi va veure una casa impressionant que, observada de més a prop, semblava a mig construir. No estava gaire allunyada de la carretera i davant hi havia una furgoneta grisa aparcada. L'Evan va parar el cotxe en un

cantó de la carretera i va fer una ullada. I llavors va veure una cosa que el va deixar petrificat.

El conductor de la furgoneta, el propietari de la casa, potser, estava estirat a terra a prop de l'edifici. Immòbil. Inconscient? L'Evan es va descordar el cinturó i va obrir la porta sense ni tan sols apagar el motor. Les balades antigues continuaven sonant als petits altaveus del cotxe, fent més surrealista la situació.

L'Evan es va posar a córrer, però quan va veure més clara l'escena va alentir el pas.

L'home era mort. No n'hi havia cap dubte. Per la corpulència i el tall molt curt dels cabells havia de ser un home. Però era impossible identificar-lo pel rostre. Estava ocult sota la sang.

On abans hi havia hagut un ull, hi havia una conca buida.

L'Evan va respirar amb dificultat i va mirar atordit el cadàver, alhora que buscava el mòbil, amb l'incongruent acompanyament de les balades islandeses al fons.

Es va girar ràpidament per assegurar-se que l'agressor de l'home no era darrere d'ell.

Res. Fora del mort, l'Evan estava ben sol.

Al costat del cadàver hi havia una fusta, tacada de sang. Potser l'arma.

L'Evan tenia ganes de vomitar, però va intentar aturar els pensaments que li inundaven la ment.

«Pensa. No perdis la calma».

Es va asseure al prat de davant de la casa i va marcar el número d'emergències del mòbil, desitjant ferventment haver triat una altra destinació per fer vacances.

«Islàndia és un dels llocs més segurs de la Terra», deia la guia.

Els ulls de l'Evan es bellugaven nerviosos observant el sol càlid d'estiu que projectava la seva claror sobre els camps maragda, la muntanya imponent alçant-se en la distància, el centelleig del seu perfil a l'aigua blau lluent del fiord i les seves illes magnífiques.

«Ja no», va pensar, mentre el mòbil començava a sonar.

«Ja no».

L'Ísrún es va despertar amb el brunzit d'una mosca que s'havia introduït per la finestra oberta. Va mirar l'hora. Va renegar quan va veure que encara era tan aviat. Va badallar i va estirar els braços. Dormir una estona més no li hauria fet cap mal, i no li tocava entrar a treballar a la redacció fins a dos quarts de deu. Es va incorporar repenjan-se sobre els colzes i va mirar per la finestra els arbres alts del jardí comunitari davant de la finca de pisos de l'altra banda del carrer. Semblava que l'esperava un dia sense complicacions. De moment l'erupció s'havia calmat, i ara que havia arribat l'estiu la ciutat estava tranquil·la. I la feina també. El dia abans havia estat en un festival d'estiu amb un càmera i l'únic encàrrec que tenia era preparar un material lleuger per tancar el butlletí de notícies amb una nota alegre. El més probable era que ni tan sols ho emetessin, perquè sempre arribava alguna cosa més consistent per ocupar el lloc del material trivial.

Feia deu anys que treballava amb el mateix equip de notícies, amb petites pauses. Hi havia entrat directament després de la universitat, com a autònoma, i s’hi havia quedat mentre estudiava Psicologia. Durant un temps havia intentat trobar feina en el sector de la sanitat, però enyorava el frenesí del periodisme, i havia anat i tornat al llarg dels anys mentre es treia un màster a Dinamarca, i fins i tot després d’acceptar una feina en un hospital d’Akureyri una temporada. Feia divuit mesos que l’Ísrún havia plegat de l’hospital i havia tornat a Reykjavík, on havia demanat ocupar el seu antic lloc a la redacció.

Molts dels companys de la seva època havien marxat i hi havia cares noves, però alguns incondicionals encara hi eren. Feia anys, la primera vegada que havia sol·licitat la feina a la tele, no tenia gaires expectatives que l’hi donessin. Es pensava que la cicatriu de la cara li impediria d’aparèixer en pantalla, però va anar passant el procés de selecció i allò no havia resultat un obstacle per a la seva carrera. Es va tocar la galta, la cicatriu que coneixia tan bé com qualsevol altre tret de la seva cara, un llegat d’un accident de la infància. Un parent d’edat avançada li havia vessat cafè a sobre quan ella només tenia mesos. Tenia una de les galtes desfigurada per sempre, i per molt que hagués après a maquillar-se perquè no fos tan evident, no es podia ignorar. Tanmateix, potser era per la cicatriu que s’havia entestat a trobar feina a la tele; era una oportunitat per mostrar al món —o si més no al públic islandès— que no permetria que allò l’aturés.

L’Ísrún es va asseure al llit i va fer una ullada a l’ha-

bitació, espaiosa i discreta, amb satisfacció. Viure sola li agradava. Feia dos anys que no tenia parella, la temporada més llarga que havia passat sense una relació important. El trasllat a Dinamarca per estudiar uns anys havia posat fi a la relació amb el seu últim xicot. Feia cinc anys que estaven junts, però no va ser suficient perquè ell la volgués acompanyar o, si més no, esperar que tornés. «Què hi farem», havia pensat. «Ell s'ho perd».

Sorprenentment, trobava més gratificant la feina a la televisió que la psicologia, però no hi havia dubte que el que havia après l'ajudava en la seva tasca de periodista. La feina li donava l'oportunitat de veure coses diferents cada dia, parlar amb personatges interessants i esperar que se li presentés una primícia. Aquells eren els millors dies. Una mica de pressió es podia tornar addictiva, però tampoc no li agradava l'estrès constant de les dates límit. Els torns sovint anaven curts de personal i molt sovint era una bogeria complir les hores de lliurament. Dedicar temps a un reportatge era un luxe estrany, com ho era investigar alguna cosa en profunditat.

L'Ísrún va tornar a tancar els ulls, comminant-se a agafar el son. La mosca continuava bronzint per l'habitació i la noia va acabar obrint els ulls desesperada.

Uns minuts després era al carrer amb roba de córrer, decidida a aprofitar aquella estona abans d'anar a treballar. L'Ísrún va respirar fondo l'aire del matí, enyorant-ne la frescor habitual. Tenia un gust agre, tacat amb el residu volcànic de l'erupció de la glacera d'Eyjafjallajökull, a la part meridional d'Islàndia, que havia vomitat cendres a començaments de primavera i havia

interromput el trànsit aeri a mig món. No era estrany que la mosca hagués buscat refugi a la seva habitació. Durant l'erupció volcànica i després, sovint havia caigut cendra sobre la ciutat, malgrat que el volcà era a una distància considerable. Allò els afectava a tots, els irritava els ulls i els dificultava la respiració. Els pitjors dies recomanaven que les persones que patien asma i altres malalties no sortissin de casa. L'erupció ja s'havia aturat i només en quedava la cendra residual, però hi havia el temor que aquella activitat sísmica pogués desencadenar l'erupció d'un altre volcà ferotge, el Katla, amb conseqüències més devastadores.

L'Ísrún vivia en un pis petit de dues habitacions, en una finca a prop de la Universitat d'Islàndia, i tenia el costum de córrer pel litoral sempre que podia, preferiblement al matí, abans de vestir-se per a la feina i anar a la televisió. Estava decidida a no permetre que l'erupció del volcà l'hi impedís. Mentre corria, pensava en el que segurament seria un dia rutinari.

El vell cotxe vermell, que abans havia estat de la família i que el seu pare li havia regalat pel vintè aniversari, encara estava prou bé per portar-la a la feina. Parlant amb propietat, el cotxe era pràcticament una antiguitat, però complia la seva comesa. No hi havia gaire trànsit; un dels avantatges de treballar a la redacció era que començava a dos quarts de deu, quan l'hora punta del matí s'havia acabat. No li agradaven tant els torns que la feien quedar després de les notícies del vespre i la inevitable reunió posterior. En canvi, era millor treballar a les notícies de la nit; es perdia una nit, però guanyava l'endemà al matí, i aquell temps podia ser preciós.

Merda! No se'n recordava, l'Ívar estaria al càrrec de la redacció aquell dia i l'endemà. Entre ells hi havia una tensió que fregava l'hostilitat. L'havien ascendit feia dos anys, mentre ella encara intentava obrir-se camí en la psicologia. Es pensava que era qui sap què perquè l'havien anat a buscar a una emissora de la competència, i malgrat que ella havia demostrat el que valia al llarg dels últims divuit mesos, la continuava tractant com una principiant. No semblava disposat a encarregar-li res de seriós, i ella sabia que no seria capaç d'imposar-se amb un cop de puny sobre la taula i plantar-li cara. Potser anys enrere ho hauria fet, però ja no s'hi veia amb cor.

Va seure a la sala de reunions. L'Ívar estava assegut a la punta amb el seu quadern, del qual no se separava mai, i un feix de papers: comunicats de premsa que acabarien en mans d'un periodista o a la paperera.

—Ísrún, has portat material del festival d'estiu?

Detectava una punta de condescendència? La feina fàcil sempre era per a ella? O estava sent innecessàriament desconfiada?

—Encara no. Avui ho tindrè i estarà a punt per al vespre. Dos minuts?

—Noranta segons, com a màxim.

Els companys s'havien anat assegut a la taula i la reunió matinal va començar formalment.

—Heu notat la contaminació de l'aire aquest matí?
—va preguntar en Kormákur, tirant-se enrere i rosegant el llapis. Li deien Kommi, més que res perquè tot-hom sabia que detestava el malnom.

—Sí. Són les cendres de l'erupció que porta el vent, partícules que es van acumular durant l'erupció, m'han dit —va dir l'Ívar.

—Em pensava que l'erupció s'havia aturat —va dir en Kormákur, i després va somriure—. Però en podríem treure una altra peça.

—Ísrún, ho pots mirar? Podries fer alguna cosa que insinuï un cert perill. L'erupció torna a Reykjavík, una cosa per l'estil. —L'Ívar va somriure.

«Idiota arrogant», va pensar ella, mirant el seu quadern amb fúria.

—Però ara anem a les coses serioses —va dir.

«Això mateix», va pensar l'Ísrún, alçant les celles amb irritació.

—Es veu que algú ha trobat un cadàver al nord, no gaire lluny de Sauðárkrókur, al costat d'una casa en obres. No hi ha res confirmat. Obrirem amb això, si no és que hi ha una altra erupció.

En Kormákur va assentir.

—M'hi poso de seguida.

O sigui que al final semblava que no seria un dia tan avorrit... si més no, per a alguns.